

Tieto käyttöön monella tavoin

Viime vuonna tehty kansainvälinen selvitys kertoo, miten maidontuotannon tuotosseuranta hoituu eri maissa. Edellisessä Nauta-lehdessä 5/2015 tutustuttiin eri tapoihin tehdä koelypsy. Nyt kurkistetaan, mitä kaikkea tietoa kerätään, miten tiedon laatu varmistetaan ja miten koottua tietoa käytetään meillä ja muualla.

JUHO KYNTÄJÄ | ERITYISASiantuntija,
PROAGRIA MAATALOUDEN LASKENTAKESKUS

Viime vuosina on avautunut uusia mahdollisuuksia analysoida asioita tuotosseurannan maitonäytteistä. Tärkein näistä on istukkahormoniin perustuva tiineystestausta, joka Suomessakin alkoi syksyllä 2015.

ICARin kyselyn aikaan viime keväänä 70 prosenttia vastaajaorganisaatioista oli jo tehnyt tiineystestausta tai suunnitellut sen käyttöönottoa lähiaikoina.

Muita suosittuja lisäanalyysin kohteita maidosta ovat ketonit, utaretulehduspato-geenit, vapaat rasvahapot, muut taudinaiheuttajat (esimerkiksi paratuberkuloosi), infrapunaspektrit, tyydyttymättömät rasvahapot ja kaseiinifraktiot. Yleisimmin näitä lisäanalyysejä tehdään eri maksusta ja vain niistä näytteistä, joille viljelijä tilaa analyysin.

Lypsynopeus kiinnostaa kaikkialla

Kyselyssä tiedusteltiin myös sensorien tiloilla keräämän tiedon käyttöä tuotosseurannassa. Ylivoimaisesti suosituin kerättävä tieto oli lypsynopeus, jota jo keräsi tai suunnitteli pian keräävänsä lähes puolet eli 48 prosenttia vastaajaorganisaatioista.

Muita kiinnostavia tietoja olivat aktiivisuusmittausten tulokset, kiimahavainnot, kuntoluokat, elopaino, vedinten sijainti ja maidon sähköjohtokyky. Kaikissa näissä kuitenkin oli enimmäkseen kyse vasta suunnitelmista, hyvin harva kerää tietoa vielä.

Koelypsy alkamassa Itävallassa.

Kauanko tiedon kulku kestää?

Kun koelypsy on tehty, on tärkeää kerätä tiedot nopeasti tietokantaan ja toimittaa asiakkaalle raportti niiden pohjalta lasketuista tunnusluvuista. Keskimääräinen aika koelypsyt päätymisestä raportin valmistumiseen oli vastaajaorganisaatioissa 5,2 päivää. Keskimäärin 6,7 päivän kuluttua koelypsystä on raportti valmiina 90 prosentilla kyselyyn vastanneiden organisaatioiden tuotosseurantakarjoista.

Suomessa oli todella pitkään perinne, että koelopsytyiedot lähetään vain joka toinen kuukausi. Siitä on pyritty siirtymään tiedon lähetykseen joka koelypsyt jälkeen viiveen lyhentämiseksi. Tiedonkulun viive koelypsystä raportiksi jää kuitenkin juuri tuon historian ja tiedonkeruun hajanaisuuden takia keskimäärin 18 päivään, joka toki sekun on jo huikea parannus vuoden takaisin lukuihin eli reiluun 28 päivään.

Tarkastuksia ja pistokokeita

Tuotosseurannan laatutyöhön kuuluvat meijerivertailut, ylimääräiset koelypsyt, laatupiste-

MONISSA MAISSA
VALTION TARKASTAJA
VOI SAAPUA
ILMOITTAMATTA
KOELPSYLLLE.

laskennat ja näytteenoton tarkastukset. Näiden väliset painotukset vaihtelevat maiden välillä sen mukaan, mikä tuotosseurantamuoto on vallitseva. Monissa A-seurannan (eli koelypsyt ja näytteenoton tekee tuotosseurantaorganisaation toimihenkilö) maissa on erillisiä valtion laitoksia, joiden tarkastaja saattaa tulla ilmoittamatta koelpsylylle katsomaan, että kaikki menee oikein. Tällaista toimintaa on 44 prosentissa vastanneista organisaatioista.

Edellytyksenä viljelijän itse tekemälle B-seurannalle on ICARin ohjesäännön mukaan

Tuotosseurantatietojen nopea toimittaminen tietokantaan on ajantasaisen raportoinnin perusedellytys.

MIKÄ KYSELY?

Viime vuoden keväällä tehtiin maailmanlaajuinen selvitys maidontuotannon tuotosseurannan menetelmistä. Kansainvälisen tuotosseurannan komitean eli ICARin tuotosseurantatyöryhmän tekemä selvitys toteutettiin nettikyselynä tuotosseurannan kehityksestä vastaaville henkilöille. Vastaukset saatiin 46 organisaatiosta eri puolilta maailmaa. Yhteensä niillä on tuotosseurannassa 21,6 miljoonaa lehmää.

mahdollisuus vertailla tuloksia meijeriin toimitettuihin maitomääriin. Meijerivertailua tehdään vähintään osalle karjoista 55 prosentissa vastaajaorganisaatioista. Meijerivertailun kohteena ovat käytännössä aina maitomäärät ja maidon rasvapitoisuus.

Ylimääräiset koelypsyt ovat tapa, jolla voi tuotosseuranta muodosta riippumatta varmistaa yksittäisten lehmien tulosten paikkansapitävyyttä. Siinä tuotosseurantaorganisaation toimihenkilö tulee mahdollisimman pian varsinaisen koelypsyt jälkeen tekemään uuden koelypsyt, jonka tuloksia verrataan lehmäkohtaisesti varsinaiseen koelypsytyn.

Kyselyyn vastanneista organisaatioista 62 prosenttia tekee ylimääräisiä koelypsytjä. Yleensä niissä on mukana koko karja, mutta erityisesti maissa joissa on yli tuhannen lehmän karjoja, ylimääräinen koelypsyt voidaan tarvittaessa pitää myös vain osassa karjaa.

Ylimääräiseen koelypsytyn valikoitumisen yleisimpiä syitä ovat karjojen huomattava tuotoksen nousu, johtavat karjat ja lehmät sekä normaaliarvoista poikkeavat karjat. Aivan satunnaisesti karjat valitaan 13 organisaatioissa.

Suomi uranuurtaja laatupisteissä

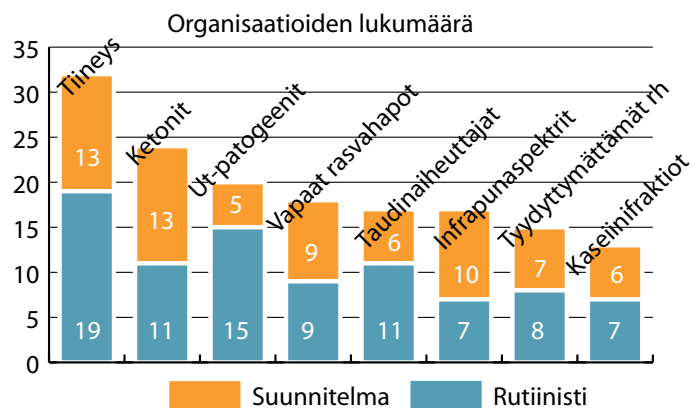
Karjan tietojen laadun laskeminen yhdeksi pistearvoksi on uutta, ja siinä Suomi on eräs ensimmäisistä uran luojista. Suomessa laatupisteet otettiin käyttöön vuoden 2015 alusta. Nyt on jo nähtävillä, että tiedon laatu on niiden aikana parantunut huomattavasti.

Vuoden 2014 elokuun koelypsytjen laatupisteet olivat keskimäärin 3,9, mutta vuoden 2016 tammikuussa keskiarvo oli noussut jo 6,2 pisteeseen. Samalla epävirallisuuden rajan (0 pistettä) alle jääneiden koelypsytjen osuus on laskenut 19 prosentista 9 prosenttiin.

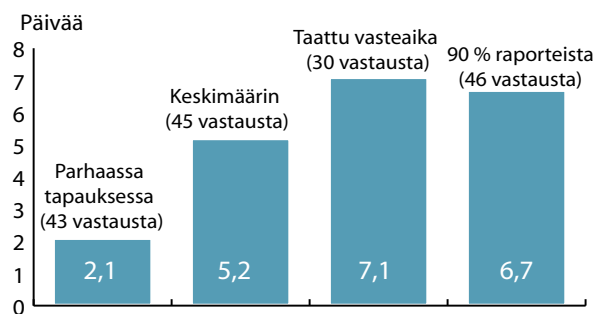
Tietoa eläimistä ja niiden tuotoksista on koko ajan enemmän saatavissa. Tuotosseurannan tehtävä on mitata ja säilyttää tiedot sekä raportoida niistä se, mikä oikeasti on tärkeää. Tiedon keruun on oltava automaattista ja siihen on tarjottava palvelua, jolla viljelijän oma työpanos hänen niin toivoessaan korvataan.

Toisaalta tuloksista näkyy, että kustannuspaineet ovat kaikkialla maailmassa kovat, ja siksi tuotosseuranta etsii muotoja, joilla siitä aiheutuvat kustannukset viljelijälle saadaan mahdollisimman alas. ●

Lisäanalyysit tuotosseurannan näytteistä

Keskimääräinen aika koelypsytstä raporttiin, päivää

Peruste, jolla karjoja valitaan ylimääräiseen koelypsytyn.

